

Kokonaisvaltainen tilanpito

Kokonaisvaltaisen tilanpidon avulla enemmän rahaa, parempi elämä ja tuottavampi maa

Holistic Management® eli kokonaisvaltainen tilanpito on maatilojen johtamisjärjestelmä, joka tarjoaa konkreettiset välineet maatilan toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen tilannetajuisesti. Sen avulla voi integroida kestävä kehityksen eri osa-alueet osaksi maatilan päivittäistä toimintaa.

Kokonaisvaltaisen tilanpidon menetelmiä on hyödynnetty ympäri maailmaa jo yli 50 vuotta. Niitä kehitetään jatkuvasti vastaamaan viljelijöiden muuttuviin tarpeisiin.

Kokonaisvaltainen tilanpito on joustava johtamisjärjestelmä, joka hyödyntää paikallisia resursseja ja luo hyvinvointia paikallisyhteisölle. Kyseessä on viljelijäjohtoinen ja viljelijän tarpeista lähtevä suunnitteluprosessi, joka nostaa ihmisen keskiöön. Regeneratiivinen maatalousyhteisö on tunnustanut, että ”Holistic Management® on merkittävässä asemassa regeneratiivisen maatalouden tavoitteiden saavuttamisessa menestyksellisesti” (Ann Adams, Holistic Management International 2021).

Kuva: Marjo Aspegren

KOKONAISVALTAISEN TILANPIDON PERIAATTEET JA KÄYTÄNNÖT

Periaatteet

Kokonaisvaltaisessa tilanpidossa on kaksi peruseriaatetta, joiden mukaan luonto toimii kokonaisuutena (1): maatilalla yhden asian muuttaminen vaikuttaa moneen asiaan. Tästä syystä toimintaa tulisi tarkastella kokonaisuutena ja ottaa huomioon toiminnan ristikkäisvaikutukset. Tunne se luonnonympäristö, jossa toimit (2). Näin löydät oikeat ympäristösi sopivat viljelymenetelmät ja pystyt toimimaan yhteistyössä luonnon kanssa.

Käytännöt

Käytäntö yksi: Maatilan inventaario

Hyvä johtaminen edellyttää sitä, että tiedät, mitä johdat. Kokonaisvaltaisen tilanpidon suunnitteluprosessin ensimmäinen askel on määrittellä johtamasi tilakokonaisuuden rajat. Tämä tekee näkyväksi ne tekijät, joihin sinulla on valtaa vaikuttaa.

Osana johdettavan kokonaisuuden tunnistamista tehdään kirjallinen inventaario tilan kaikista fyysisistä ja henkisistä resursseista. Inventaarioon sisällytetään henkilöresurssit, materiaaliressurssit, luonnonvarat, taidot, verkostot ja osaaminen.

Käytäntö kaksi: Kokonaisvaltainen tavoite

Kokonaisvaltainen tavoite on tilan suunnitteluprosessin tärkein asia. Se antaa raamit kaikelle tekemiselle eikä rajoitu vain maanviljelyyn. Kokonaisvaltainen tavoite määritellään yhdessä kaikkien päätöksentekijöiden kanssa.

Tavoitteen tekemisessä on kolme vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa määritellään, millaista elämäsi olisi, jos itse saisit päättää. Tavoite kirjataan hyvin yleisluonteisesti. Kokonaisvaltaiseen tavoitteeseen voidaan kirjata esimerkiksi, että tavoitteet tasapainoista elämää, jossa on riittävästi lepoa ja mielekästä työtä, sinulla on hyviä ihmissuhteita ja taloudellisesti turvattu elämä.

Toisessa vaiheessa mietitään, mitä pitää tehdä, jotta toivottu elämänlaatu saavutetaan ja pystytään säilyttämään. Kolmannessa vaiheessa mietitään, miltä tilan toiminta näyttää pitkällä tulevaisuudessa. Minkälaisia resursseja tarvitaan, jotta tila voi toimia vielä sadankin vuoden päästä?

Kokonaisvaltaisen tavoitteet tekeminen on prosessi, ja tavoite muuttuu sitä mukaan, kun tila ja sen toimijat kehittyvät. Tavoite antaa viljelijän arvoihin pohjautuvat suunnan ja päivittyä matkaa kuljettaessa.

Käytäntö kolme: Ekosysteemi-prosessit

Maaperä on maatilan tärkein resurssi. Kokonaisvaltaisessa tilanpidossa maaperää analysoidaan neljän ekosysteemi-prosessin avulla. Prosessit ovat vesitalous, ravinnekierto, biologinen yhteisö ja energian virtaus

(yhteyttämisen maksimointi). Näiden prosessien seuranta ja optimointi auttaa luomaan terveen ja tuottavan maan.

Käytäntö neljä: Työkalut ekosysteemiprosessien hallintaan

Kokonaisvaltaisessa tilanpidossa eritellään seitsemän eri työkalua, joita voidaan hyödyntää ekosysteemiprosessien hallinnoimisessa. Kaikkien näiden käyttöä pitäisi harkita tapauskohtaisesti, sillä yhteen ongelmaan voi löytää monia eri ratkaisukeinoja. Kokonaisvaltaisen tilanpidon työkalut ovat: luovuus, teknologia, lepo, tuli, eläimet ja elävät organismit sekä raha ja työvoima.

Käytäntö viisi: Suunnittelu- ja seurantaprosessit

Kokonaisvaltaisessa tilanpidossa on erilliset suunnitteluprosessit tilan eri kokonaisuuksien suunnittelun ja seurannan tueksi.

Taloussuunnittelun avulla voidaan parantaa tilan taloudellista tilannetta riippumatta tuotantosuunnasta ja yritystoiminnan tilanteesta. Se on tärkein suunnitteluprosessi kokonaistavoitteen saavuttamisessa. Taloussuunnittelu auttaa paikantamaan ja korjaamaan tilan kehitystä estävät pullonkaulat ja heikoimmat lenkit sekä optimoimaan investointien tuottamaa tuloa. Taloussuunnittelun avulla maatilaa voidaan kehittää johdonmukaisesti pitkällä aikavälillä. Se auttaa vähentämään kustannuksia ja parantamaan maksukykyä. Käänteinen budjetointi takaa tuloksellisen liiketoiminnan.

Tulevaisuuden suunnittelu on luova prosessi, jonka avulla voi askel kerrallaan luoda unelmiensa maatilaa tarvittavan infrastruktuurin (sis. fyysiset ja sosiaaliset tekijät). Se konkretisoi kokonaistavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat asiat ja taloussuunnitelman avulla auttaa suunnittelemaan ja toteuttamaan kehitysaskleet niin, että ne parantavat elämänlaatua.

Markkinointi- ja liiketoimintasuunnitelma on prosessi, jossa kehitetään maatilalla liiketoiminta- ja markkinointiosaamista. Markkinointisuunnitelma huomioi tilan tavoitteet ja toimintaympäristön. Sen avulla tunnistetaan tilan tuotteiden vahvuudet ja saavutetaan uusia markkinointimahdollisuuksia sekä vakiinnutetaan tilan asema markkinoilla. Yhdistettynä kokonaisvaltaiseen tavoitteeseen ja taloussuunnitelmaan ne takaavat menestyksen edellytykset maatilalle.

Viljelysuunnitelman avulla luodaan tilalle viljelykierto, joka optimoi taloudellisen tuloksen ja maan kasvukunnon kehittymisen ja siten vie maatilaa kohti kokonaistavoitteen saavuttamista. Sen avulla löydetään tilalle sopivat viljelymenetelmät, jotka jäljittelevät luonnon ekosysteemien toimintaperiaatteita viljelymenetelmillä.

Laidunnussuunnittelu auttaa saamaan eläimet oikeaan aikaan, oikeaan paikkaan, oikeasta syystä eläinten käyttäytymisen huomioiden. Se auttaa parantamaan maan kasvukuntoa ja nurmen kasvua, takaa tasaisen rehustuksen, lisää eläinten hyvinvointia ja tuotosta, vähentää kustannuksia ja helpottaa eläintenhoitotöiden sujuvuutta.

Ekosysteemien seuranta on merkittävässä asemassa regeneratiivisessa maataloudessa, koska se auttaa havainnoimaan viljelymenetelmien vaikutusta ekosysteemeihin. Sen avulla voidaan havaita ja korjata virheet oikea-aikaisesti. Kun seuranta tehdään kasvukaudesta toiseen, pystytään havainnoimaan maan

kasvukunnan kehitystä ja optimoimaan käytettävät menetelmät sekä osoittamaan regeneratiivisten toimenpiteiden vaikutus.

Edellä mainittujen lisäksi kokonaisvaltainen tilanpito tarjoaa seuraavat prosessit tilan johtamiseen: sukupolvenvaihdos, viestintä ja johtaminen, ajan hallinta.

Päätöksenteko

Johtaminen on päätöksentekoa. Kokonaisvaltaisen tilanpidon yksi käytännön johtamisväline on päätösten teon tehostamiseksi tehty kysymystestauspatteristo, jonka seitsemän kysymyksen avulla voidaan varmistaa, viekö päätös kohti kokonaistavoitteita.

Yksittäisistä päätöksistä muodostuu laajempi kehityspolku, joka määrittelee, menestyykö maatala vai ei. Kokonaisvaltaisen tilanpidon päätöksentekokehikon avulla voidaan varmistaa, että jokainen tehty päätös vie kohti tilan kokonaistavoitetta. Se auttaa luomaan päätöksentekorutiinin, joka automaattisesti huomioi päätösten taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset.

Käytäntö kuusi: Seuranta

Seurantaprosessi arvioi suunnitteluprosessien etenemistä. Se auttaa havaitsemaan mahdolliset virheet ja muuttamaan toiminnan suuntaa riittävän ajoissa. Kokonaisvaltaisessa tilanpidossa perusolettamuksena on, että virheitä tapahtuu maataloilla. Jos ei tee virheitä, ei ole kokeillut riittävästi uusia asioita. Suunnitteluprosessi tekee kokonaisvaltaisesta tilanpidosta joustavan johtamisjärjestelmän, kun virheistä opitaan ja toimintaa mukautetaan vallitseviin olosuhteisiin. Suunnitteluprosessi varmistaa kokonaisvaltaisen tilanpidon onnistumisen koko maatilan suunnitteluvälineenä.

Teksti: Philipp Mayer

Lisätietoa kokonaisvaltaisesta tilanpidosta:

www.holisticmanagement.com

<https://savory.global>

www.mantereentila.fi/holisticmanagement

www.luonnonkoneisto.fi

Neuvojat: Philipp Mayer (Neuvo 2020), Tuomas Mattila (Neuvo 2020)

Koulutustila: Mantereen tila, Lempäälä

Holistic Management® Kehikko

Periaatteet

1. Luonto toimii kokonaisuuksina
2. Ymmärrä ympäristö, jossa toimit

Käytäntö Yksi

Inventaario

(Hallittava
Kokonaisuus)

Päätöksentekijät

Resurssit

Käytäntö Kaksi

Tarkoitus

Missio

Kokonaistavoite

Elämänlaatu
ja Arvot

Prosessit ja
Toimintatavat

Visio

Käytäntö Kolme

Ekosysteemi- prosessit

Biologinen
Yhteisö

Vesitalous

Ravinnekierto

Energian
Virtaus

Käytäntö Neljä

Keinot Ekosysteemi- prosessien Hallintaan

Luovuus

Teknologia

Lepo

Tuli

Elävät Organismit:
• Eläinten
vaikutus
• Laiduntaminen

Raha ja
Työvoima

Käytäntö Viisi

Suunnittelu ja Seuranta Prosessit

Talou-
suunnittelu

Tulevaisuuden
Suunnittelu

Markkinointi
ja
Liiketoiminta-
suunnitelma

Viljely-
suunnitelma

Laidunnus-
suunnitelma

Ekosysteemien
Seuranta

Testaus- kysymykset

Perimäinen
Syy

Heikko
Lenkki

Vaihtoehtojen
Vertailu

Katetuotto-
vertailu

Tuotanto-
panosten
Analysointi

Vision
Analysointi

Mututuntuma

Käytäntö Kuusi

Seuranta

